

Ünit: 1

DEĞERLENDİRME: 1 BOŞLUK DOLDURMA**Aşağıdaki sorularda boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.**

1. Tarihi eserleri dil açısından inceleyip yorumlayarak tarihe yardımcı olan bilim dalına .....denir.
2. Ay yılına dayalı ilk takvimi .....güneş yılına dayalı ilk takvimi .....bulmuştur.
3. Tarihsel olaylar değerlendirilirken olayların yaşandığı ..... dikkate alınmalıdır.
4. Fermanlar, antlaşma metinleri, kil tabletler, gazete ve dergiler..... içerisinde yer alır.
5. Osmanlıların İstanbul'u fethetmesi bir ..... dir. İstanbul'un bir Türk şehri haline gelmesi ise bir ..... dur.
6. Tarihsel verilerin gerçekleştiği mekana, zamana ve konusuna göre bölümlere ayrılarak düzenlemesine .....denir.
7. Tarih araştırmalarında kaynak olarak kullanılan bir eserin adının, yazarının kim olduğunun, nerede ve hangi tarihte basıldığının belirlenmesine ..... denir.
8. Tarih araştırmalarında ..... sağlanması için olaylar birçok kaynaktan yararlanılarak incelenmelidir.
9. Anadolu tarihi, Fransa tarihi gibi sınıflandırmalar tarihin ..... göre tasnifine örnektir.
10. İslamiyet'ten önceki Türk devletleri .....Türk takvimini kullanmışlardır.
11. Atatürk Türk tarihi ile ilgili bilimsel çalışmalar yapılabilmesi için 1931 yılında .....'nu kurdurmuştur.
12. Atatürk; "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşkırtacak bir mahiyet alır." Sözü tarihi olayların değerlendirilmesinde ..... olmak gerektiğini vurgulamıştır.
13. Tarih; insanların geçmişte meydana getirdiği olayların neden ve sonuçlarını yer ve zaman gösterip.....dayalı olarak araştıran bilim dalıdır.
14. Savaşlar, antlaşmalar, dini ve kültürel faaliyetler, siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeler .....biliminin ilgilendiği konulardır.
15. Tarihi olaylar devamlıdır. Aralarında .....ilişkisi vardır.
16. Tarihi olaylar tekrarlanamaz, bu nedenle tarih araştırmalarında ..... ve ..... yöntemleri kullanılmaz.
17. Herodotos .....yazıcılığın kurucusu olarak kabul edilmektedir.
18. Zor durulmada toplumun kendine güvenini artırmak amacıyla yazılan tarih çeşidine .....tarih yazıcılığı denir.
19. Tarih biliminin amacı nedir? .....
20. İbn-i Haldun'un tarihi yazıcılığına ne gibi katkılarda bulunmuştur ve bununla ilgili yaptığı çalışmaları hangi eserini yazmıştır?
21. Atatürk Çanakkale Cephesi'nde üstlendiği görevleri gelecek kuşaklara doğru bilgi aktarmak için kaleme aldığı eserin adı: .....
22. Belirli bir amaç için veri toplama, tablo ve grafiklerle özetleme, sonuçları yorumlama, özellikler arasındaki ilişkiyi araştırma, çeşitli konularda geleceğe ilişkin tahmin yapma ilkelerini kapsayan ve tarihin yararlandığı bilimin adı.....
23. Eski paraları inceleyen bilim dalı.....
24. Devletlere ve toplumlara ait armaları inceleyerek tarihe yardımcı olan bilim dalı.....
25. Osmanlı Devleti'nin resmi tarih yazıcıları hangi adla zikredilmiştir? .....
26. Tarihi bilim yapan temel öğeler nelerdir? Yazınız.....

CEVAP ANAHTARI:

1. Tarihi eserleri dil açısından inceleyip yorumlayarak tarihe yardımcı olan bilim dalına ...**filoloji**...denir.
2. Ay yılına dayalı ilk takvimi ...**Sümerler**..., güneş yılına dayalı ilk takvimi **Mısırlılar** bulmuştur.
3. Tarihsel olaylar değerlendirilirken olayların yaşandığı ...**dönemin koşulları**... dikkate alınmalıdır.
4. Fermanlar, antlaşma metinleri, kil tabletler, gazete ve dergiler...**yazılı kaynaklar**... içerisinde yer alır.
5. Osmanlıların İstanbul'u fethetmesi bir **olay** dir. İstanbul'un bir Türk şehri haline gelmesi ise bir **olgu** dur.
6. Tarihsel verilerin gerçekleştiği mekana, zamana ve konusuna göre bölümlere ayrılarak düzenlemesine **tarihin tasnifi** denir.
7. Tarih araştırmalarında kaynak olarak kullanılan bir eserin adının, yazarının kim olduğunun, nerede ve hangi tarihte basıldığının belirlenmesine ..... **dış tenkit** ..... denir.
8. Tarih araştırmalarında **objektifliğin** sağlanması için olaylar birçok kaynaktan yararlanılarak incelenmelidir.
9. Anadolu tarihi, Fransa tarihi gibi sınıflandırmalar tarihin ...**mekana**... göre tasnifine örnektir.
10. İslamiyet'ten önceki Türk devletleri **12 Hayvanlı** Türk takvimini kullanmışlardır.
11. Atatürk Türk tarihi ile ilgili bilimsel çalışmalar yapılabilmesi için 1931 yılında **Türk Tarih Kurumu**'nu kurdu muştur.
12. Atatürk; "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır." Sözü tarihi olayların değerlendirilmesinde ....**tarafsız**.... olmak gerektiğini vurgulamıştır.
13. Tarih; insanların geçmişte meydana getirdiği olayların neden ve sonuçlarını yer ve zaman gösterip...**belgelere**.....dayalı olarak araştıran bilim dalıdır.
14. Savaşlar, antlaşmalar, dini ve kültürel faaliyetler, siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeler ....**tarih**..... biliminin ilgilendiği konulardır.
15. Tarihi olaylar devamlıdır. Aralarında **neden-sonuç** ilişkisi vardır.
16. Tarihi olaylar tekrarlanamaz, bu nedenle tarih araştırmalarında **denen** ve **gözlem** yöntemleri kullanılmaz.
17. Herodotos ...**hikayeci** ....yazıcılığın kurucusu olarak kabul edilmektedir.
18. Zor durulmada toplumun kendine güvenini artırmak amacıyla yazılan tarih çeşidine ....**öğretici (faydacı)** ...tarih yazıcılığı denir.
19. Tarih biliminin amacı nedir?

Doğru bilgi vermektir.

20. İbn-i Haldun'un tarihi yazıcılığına ne gibi katkılarda bulunmuştur ve bununla ilgili yaptığı çalışmaları hangi eserini yazmıştır?

*Konuların tarih felsefesi çerçevesinde ele almıştır. Kendi ekolünü oluşturup İslam dünyasında derin izler bırakarak birçok İslam tarihçisini etkilemiştir. İbn-i Haldun'un ünlü "**Mukaddimesi**" tarih felsefesinin İslam dünyasındaki gelişiminde önemli bir rol oynamıştır.*

21. Atatürk Çanakkale Cephesi'nde üstlendiği görevleri gelecek kuşaklara doğru bilgi aktarmak için kaleme aldığı eserin adı: **Arıburnu Muharebeleri Raporu**

22. Belirli bir amaç için veri toplama, tablo ve grafiklerle özetleme, sonuçları yorumlama, özellikler arasındaki ilişkiyi araştırma, çeşitli konularda geleceğe ilişkin tahmin yapma ilkelerini kapsayan ve tarihin yararlandığı bilimin adı.....
....**İstatistik**....

23. Eski paraları inceleyen bilim dalı.....
Nüvizmatik.

24. Devletlere ve toplumlara ait armaları inceleyerek tarihe yardımcı olan bilim dalı....
....**Heraldik**....

25. Osmanlı Devleti'nin resmi tarih yazıcıları hangi adla zikredilmiştir? **vakanüvis**
26. Tarihi bilim yapan temel öğeler nelerdir? **sebep, sonuç, yer, zaman, objektif**

DENEME TESTİ: 1

1. Tarih öncesi devirler; taş devri ve Maden Devri olarak iki ana bölümde incelenir. Bu sınıflama yapılırken neye dikkat edilerek böyle bir sınıflama yapılmıştır?

- A) Yaşam biçimlerine B) İnsanların Kültürlerine
C) gelenek ve göreneklere D) hangi dili konuştuklarına
E) insanların kullandıkları araç ve gereçlerin özelliklerine

2. Kitabeler bilgisidir. Eski mezar ve anıtlar üzerindeki kitabeleri ve yazıları inceler.

Yukarıda aşağıdakilerden hangisinin tanımı yapılmıştır?

- A) Nüvizmatik B) Etnografya C) Kronoloji
D) Epigrafya E) Paleografya

3. Birbirini izleyen iki tarihsel olaydan birinin, ötekini nedeni sayılıp sayılmayacağını ortaya çıkarmak için neye bakılmalıdır?

- A) iki olayın da aynı yerde geçip geçmediğine
B) iki olayda da aynı kişilerin etkin olup olmadığına
C) Sonrakinin nedenlerinin, öncekinin sonuçları arasında olup olmadığına
D) iki olayın konuları arasında bir benzerlik olup olmadığına
E) Olayların sonuçları arasındaki benzerliğe.

4. Tanım: tarih; geçmişteki insanların birbirleriyle olan ilişkilerini yer ve zaman göstererek, sebep-sonuç ilişkisi içinde ve belgelere dayalı olarak inceleyen objektif bir bilimdir.

Durum: Malazgirt Savaşı, Bizans arasında Selçuklu Türklerini Anadolu'dan çıkarmak için yapılmıştır. Savaşı, Peçeneklerin Selçukluların yanına geçmesi sonucu Selçuklular kazanmıştır.

Yukarıdaki tanım ve Durum birlikte değerlendirildiğinde tarihin tanımındaki hangi özelliğe değinilmemiştir?

- A) İnsan ilişkileri B) Yer
C) Kronoloji D) Neden Sonuç ilişkisi
E) Geçmiş olaylar

5. Aşağıdaki olaylardan hangisinin oluşum zamanı diğerlerine göre daha belirgindir?

- A) Ankara Antlaşması
B) Yazı MÖ 3500'de Sümerler tarafından bulundu
C) İstanbul XV. Yüzyılda Türkler tarafından fethedildi
D) Miladi takvim 1 Ocak 1926'da yürürlüğe girdi 1926 yılında İngilizlerle imzalandı.
E) İlk TBMM Cuma günü açıldı

6. I. M.Ö.3000: Sümerler çivi yazısı kullanmışlardır.

II. M.Ö. 1280: Hititlerle Mısırlılar arasında Kadeş Antlaşması yapılmıştır.

III.M.Ö. 700: Lidyalılar ticaret hayatında para kullanmışlardır.

Bu üç olayın ortak yönü nedir?

- A) Meydana geldikleri dönemlerdeki toplum yapısını yansıtmaları
B) Uluslararası etkileşimi hızlandırmaları
C) Oluşmalarında birbirlerinden etkilenmeleri
D) Uluslararası ilişkileri içermeleri
E) Bu tür olayların ilk örnekleri olmaları

7. Bir olayın araştırılmasının doğru ve inandırıcı şekilde açıklanması yazılı belgelerle mümkündür.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi yazılı belgelere dayanılarak açıklanamaz?

- A) Kavimler Göçü'nün sonuçları
B) Haçlı Seferleri'nin nedenleri
C) Bizans-Osmanlı ilişkileri
D) Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya etkileri
E) Tarih öncesi dönemlerdeki sosyal uğraşlar

8. I. Mağara resimleri

II. Paralar

III. Destanlar

IV. Kitabeler

Yukarıdakilerden hangileri yazılı kaynaklara örnek olarak gösterilebilir?

- A) I ve II B) II ve IV C) II ve IV
D) I, II ve II +E) II, II ve IV

9. Aşağıdaki takvimlerden hangisi Güneş yılı esasına göre oluşturulmamıştır?

- A) 12 Hayvanlı Türk Takvimi B) Hicri Takvim
C) Rumi Takvim D) Celâli Takvim
E) Milâdi Takvim

10. Tarihi olayların araştırılmasına ve öğretimini kolaylaştırmak amacıyla tarih zaman, mekân ve konularına göre sınıflandırılarak bölümlere ayrılmıştır.

Aşağıdakilerden hanisinde, zamana göre bir sınıflandırma görülmektedir?

- A) Osmanlı Siyasi Tarih B) Türklerin Tarihi
C) Dinler Tarihi D) Orta Çağ'da Avrupa Tarihi
E) Anadolu Uygarlıkları Tarihi

11. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin kullandığı en eski takvimdir?

- A) Miladi B) Rumi C) Celali D) Hicri E) 12 Hayvanlı

DENEME TESTİ: 1

1. Tarih öncesi devirler; taş devri ve Maden Devri olarak iki ana bölümde incelenir. Bu sınıflama yapılırken neye dikkat edilerek böyle bir sınıflama yapılmıştır?

- A) Yaşam biçimlerine B) İnsanların Kültürlerine
C) gelenek ve göreneklere D) hangi dili konuştuklarına
E) **insanların kullandıkları araç ve gereçlerin özelliklerine**

2. Kitabeler bilgisidir. Eski mezar ve anıtlar üzerindeki kitabeleri ve yazıları inceler.

Yukarıda aşağıdakilerden hangisinin tanımı yapılmıştır?

- A) Nüvizmatik B) Etnografya C) Kronoloji
D) **Epigrafya** E) Paleografya

3. Birbirini izleyen iki tarihsel olaydan birinin, ötekini nedeni sayılıp sayılamayacağını ortaya çıkarmak için neye bakılmalıdır?

- A) iki olayın da aynı yerde geçip geçmediğine
B) iki olayda da aynı kişilerin etkin olup olmadığına
C) **Sonrakinin nedenlerinin, öncekinin sonuçları arasında olup olmadığına**
D) iki olayın konuları arasında bir benzerlik olup olmadığına
E) Olayların sonuçları arasındaki benzerliğe.

4. Tanım: tarih; geçmişteki insanların birbirleriyle olan ilişkilerini yer ve zaman göstererek, sebep-sonuç ilişkisi içinde ve belgelere dayalı olarak inceleyen objektif bir bilimdir.

Durum: Malazgirt Savaşı, Bizans arasında Selçuklu Türklerini Anadolu'dan çıkarmak için yapılmıştır. Savaşı, Peçeneklerin Selçukluların yanına geçmesi sonucu Selçuklular kazanmıştır.

Yukarıdaki tanım ve Durum birlikte değerlendirildiğinde tarihin tanımındaki hangi özelliğe değinilmemiştir?

- A) İnsan ilişkileri B) Yer
C) **Kronoloji** D) Neden Sonuç ilişkisi
E) Geçmiş olaylar

5. Aşağıdaki olaylardan hangisinin oluşum zamanı diğerlerine göre daha belirgindir?

- A) Ankara Antlaşması
B) Yazı MÖ 3500'de Sümerler tarafından bulundu
C) İstanbul XV. Yüzyılda Türkler tarafından fethedildi
D) **Miladi takvim 1 Ocak 1926'da yürürlüğe girdi** 1926 yılında İngilizlerle imzalandı.
E) İlk TBMM Cuma günü açıldı

6. I. M.Ö.3000: Sümerler çivi yazısı kullanmışlardır.

II. M.Ö. 1280: Hititlerle Mısırlılar arasında Kadeş Antlaşması yapılmıştır.

III.M.Ö. 700: Lidyalılar ticaret hayatında para kullanmışlardır.

Bu üç olayın ortak yönü nedir?

- A) Meydana geldikleri dönemlerdeki toplum yapısını yansıtmaları
B) Uluslararası etkileşimi hızlandırmaları
C) Oluşmalarında birbirlerinden etkilenmeleri
D) Uluslararası ilişkileri içermeleri
E) **Bu tür olayların ilk örnekleri olmaları**

7. Bir olayın araştırılmasının doğru ve inandırıcı şekilde açıklanması yazılı belgelerle mümkündür.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi yazılı belgelere dayanılarak açıklanamaz?

- A) Kavimler Göçü'nün sonuçları
B) Haçlı Seferleri'nin nedenleri
C) Bizans-Osmanlı ilişkileri
D) Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya etkileri
E) **Tarih öncesi dönemlerdeki sosyal uğraşlar**

8. I. Mağara resimleri

- II. Paralar
III. Destanlar
IV. Kitabeler

Yukarıdakilerden hangileri yazılı kaynaklara örnek olarak gösterilebilir?

- A) I ve II B) **II ve IV** C) II ve IV
D) I, II ve II +E) II, II ve IV

9. Aşağıdaki takvimlerden hangisi Güneş yılı esasına göre oluşturulmamıştır?

- A) 12 Hayvanlı Türk Takvimi B) **Hicri Takvim**
C) Rumi Takvim D) Celâli Takvim
E) Milâdi Takvim

10. Tarihi olayların araştırılmasına ve öğretimini kolaylaştırmak amacıyla tarih zaman, mekân ve konularına göre sınıflandırılarak bölümlere ayrılmıştır.

Aşağıdakilerden hanisinde, zamana göre bir sınıflandırma görülmektedir?

- A) Osmanlı Siyasi Tarih B) Türklerin Tarihi
C) Dinler Tarihi D) **Orta Çağ'da Avrupa Tarihi**
E) Anadolu Uygurlukları Tarihi

11. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin kullandığı en eski takvimdir?

- A) Miladi B) Rumi C) Celali D) Hicri E) **12 Hayvanlı**